

«ՎԱԶԳԵՆՅԱՆՑԻՆԵՐԻՍ ՀԱՄԱՐ ԴՊՐԱՆՈՅԸ ՄԵՐ ՏՈՒՆՆ Է»

Վերջերս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հայրապետական փնտրիչությամբ Տ. Բագրատը վրդ. Գալստրանյանը նշանակվեց Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու Արագածոտնի թեմի առաջնորդ: Այս նոր պաշտոնին զուգահեռ Հայր Սուրբը շարունակում է նաև կապարել Կեսիի պարտականությունները Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցում: Սույն հարցազրույցը, որ արվել է մինչ Հայր Բագրատի նոր նշանակումը, Կեսիական եռամյա գործունեության յուրօրինակ հաշվետվություն է:

*
* *
*

Ամեն օր, վաղ առավոտյան, երբ Սևանի գյուղերում գրեթե լույս չի երևում, Սևանա կղզու բարձունքից՝ Ս. Առաքելոց եկեղեցուց լսվում է առավոտյան ժամերգության հոգեպարար աղոթքը: Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի սաներն աղոթք են հղում առ Աստված, ու թվում է, թե մի ողջ ժողովրդի աղոթք է հնչում այդ պահին:

«Երբ բարձրանում ենք Ս. Առաքելոց, իմ մտքում մի հարցադրում է ինչու՞: Եվ այն մտածումն եմ ունենում, որ յուրաքանչյուր մարդ այդ պահին իր փանն է: Եվ, սակայն, ուսանողներն էլ ձգտում են դեպի իրենց փուն, այն փունը, ուր մշտապես ներկա է Աստված», - ասում է Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի փեսու Տ. Բագրատը վրդ. Գալստրանյանը:

12 փարի առաջ երջանկահիշատակ Վազգեն Ա Հայրապետի օրհնությամբ ու այն ժամանակ Արարաբյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ, այժմ Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի համարձակ նախաձեռնությամբ Սևանա կղզում հիմնադրվեց Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցը: Ինչպես վերհիշում են առաջին սերնդի ուսանողները, սկիզբը չափազանց դժվար էր: Ավելի քան հարյուրամյակ առաջ Սևանա կղզում խրիմյան Հայրիկի կողմից կառուցված հոգևոր ընծայարանի շենքը ծառայում էր և՛ որպես դպրանոց, և՛ որպես կացարան՝ գուրկ կենցաղային փարրական պայմաններից: Եվ սակայն նման պայմաններում դպրանոցը 1996 թ. տվեց իր առաջին 9 շրջանավարտները:

Այսօր արդեն հաղթահարված են ոչ վաղ անցյալի դժվարությունները, և Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցը Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի կողքին դարձել է Հայ Եկեղեցու կարևոր կրթօջախներից մեկը: Գարեգին Բ Կաթողիկոսի ընկրկությունից հետո այն գործում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի փնտրիչության ներքո: Հնգամյա դպրանոցի կրթական ծրագիրն ամբողջությամբ՝ համապատասխանեցված է Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի առաջին 5 լսարանների հետ: Ավարտելով դպրանոցը՝ վազգենյանցիներն ամբողջացնում են իրենց ուսումը Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի 6-րդ լսարանում և ապա՝ համալրում Հայ Եկեղեցու սպասավորների շարքերը:

Այս փարի դպրանոցում ուսանում է ավելի քան հինգ փասնյակ ուսանող:

«Այսօր այլևս ականապետը չենք անցյալի դժվարությունների և ուսումնական ու հոգեվոր-աղոթական կյանքն է, որ ցանկանում ենք հիմնավոր կերպով զարգացնել Սևանա առաքապետում», - ասում է դպրանոցի տնօրենը:

Այս տարի, շնորհիվ Հայ Եկեղեցու նվիրյալ բարերարների, բացվեց դպրանոցի կացարանային նոր մասնաշենքը՝ 110 ուսանողի համար: Առաջիկայում կսրբազործվի նաև նորակառույց Ս. Հակոբ մաքրուղը:

Դպրանոցի ներկայիս կյանքի ու առաջիկա ծրագրերի մասին է հարցազրույցը Հայր Բագրատի հետ:

- Հայր Սուրբ, ի՞նչ հիմնական պահանջներ են դրվում Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի ուսանողության առջև: Ինչպիսի՞ն պետք է լինի դպրանոցի ուսանողը:

- Չէի ցանկանա բառեր շտայել: Այդ մասին Պողոս առաքյալն է ասում՝ պարկեշտ, խոնարհ, ուսումնասիրենք, աղոթական: Բնականաբար, դպրանոցն իր տեղանքով լինելով առանձնացված, հարկապես երկարապարհ ծառան ամիսներին, ավելի շատ ընկալվում է որպես վանական հաստատություն: Եվ լինելով այդպիսին՝ այն ունի իր ուրույն ներքին կյանքը: Ծրագրային առարկաների դասավանդման կողքին առաջնային ենք նկատում նաև հարակից գրականության ուսումնասիրությամբ ուսանողի վերլուծական մտքի զարգացումը և, անպայմանորեն, դրան զուգահեռ ու համահավասար՝ ներքին աղոթական կյանքը:

Սևանա վանքը, որ ժամանակին հռչակված է եղել մեր Եկեղեցու կյանքում, լեցուն է անառն վարդապետների, վանականների աղոթքով: Այդ մթնոլորտը մեր կամքից անկախ ու մեր գիտակցությունից դուրս ներազդում է բոլորիս մտքերի ու հոգիների վրա: Եվ վազգենյանցին էլ, ինչպիսին որ եղած լինի մինչ դպրանոց գալը, վարսահ եմ, որ, ապրելով նման մթնոլորտում, շատ կարճ ժամանակում իր մրավորությամբ, իր վարք ու բարքով վերափոխվում և դառնում է այնպիսին, ինչպիսին պետք է լինի յուրաքանչյուր հոգևոր հաստատության սան՝ այն ըմբռնումով, որ դպրանոցը, սոսկ ուսումնական հաստատություն լինելուց զատ, ավելին է մեզ համար. վազգենյանցիներիս համար մեր դպրանոցը մեր տունն է:

- Այս տարի դպրանոցի 5-րդ լսարանն ավարտեց 8 ուսանող: Մինչդեռ ընդունվողների թիվը շատ ավելին է: Տպավորություն է ստեղծվում, որ մի մասը չի կարողանում հարմարվել դպրանոցի կյանքին:

- Բնականաբար, ուսման ընթացքում, հարկապես առաջին 1-2 ամսում, ոմանք չկարողանալով հարմարվել հոգևոր դպրանոցի պահանջներին՝ հեռանում են: Ցավոք սրտի, լինում են նաև դեպքեր, երբ ուսանողը հեռացվում է տեսչության կողմից: Մենք դրան չենք անվանում հեռացում, այլ՝ ազատ կարգավիճակի շնորհում, ըստ որի ցանկանում ենք փոխադրվել ուսանողին տեսնել ազատության մեջ, այն պայմաններում, ինչպիսին ինքն է ցանկանում:

- Նկատի ունենալով, որ դպրանոցի կրթական ծրագիրն ամբողջությամբ համապատասխանում է Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի առաջին 5 լսարանների ծրագրին, նախապեսվո՞ւմ է արդյոք դպրանոցում բացել 6-րդ լսարան և դրանով այն ամբողջապես դարձնել բարձրագույն ուսումնական հաստատություն:

- Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի շրջանավարտների ուսումնառությունը Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի 6-րդ լսարանում մեկ նպատակ ունի. որպեսզի ավարտական տարում ուսանողը կարողանա ապրել Ս. Էջմիածնի շնչով և իր հարազատությունն ու կապվածությ-

յունը զգա Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հեղ: Այս առումով է, որ Սևանա վանքում 6-րդ լսարան բացելու անհրաժեշտություն չկա:

- Լինելով Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի նախկին սան և այսօր՝ Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի տեսուչ, ի՞նչ փարբերություն եք զգում երկու հոգևոր կրթօջախների միջև:

- Մթնոլորտների փարբերություն կա: Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի մեծագույն առավելությունն այն է, որ գտնվում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում, և ուսանողությունը մշտապես հոգևորականների և ուսուցիչների միջավայրում է, Մայր Տաճարը տեսնելու ամենօրյա երանելի վիճակում: Եվ սա թելադրական է, եթե գնահատականը և արժեքը ճիշդ է ընկալված: Սևանա վանքում ուսանողներն ամբողջությամբ առանձնության մեջ են և մեծ հնարավորություն ունեն անհատապես իրենք իրենց հեղ լինելու, որն ինչ-որ իմաստով շատ կարևոր է ուսանողի կամ ապագա հոգևորականի հոգևոր ինքնության ձևավորման համար: Անշուշտ երկու դեպքում էլ մեծ է տեսչության ու դասախոսական կազմի դերը, որպեսզի կարողանան նպաստել ուսանողների հոգևոր նկարագրի ձևավորմանը:

- Հայր Սուրբ, Հայաստանում Սևանի Ս. Առաքելոց եկեղեցին, թերևս, միակ եկեղեցին է, որտեղ ամեն կիրակի հնչում է միայն կոմիտասյան Պատարագը՝ դպրանոցի «Լուսավորիչ» երգչախմբի երգեցողությամբ: Այս փարի երգչախումբն առաջին անգամ բարձրացավ նաև պրոֆեսիոնալ բեմ՝ Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության սրահում: Ինչպե՞ս է ստեղծվել երգչախումբը և ի՞նչ հետագա ծրագրեր կան:

- Երկու փարի առաջ, նշանակվելով Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի տեսուչ, երբ առաջին անգամ եկեղեցում լսեցի փղաների երգեցողությունը, կոչեցի նրանց բազմաձայն երգչախումբ կազմելու: Առաջին պայմանը, որ եղավ՝ կարճ ժամանակում սովորել Կոմիտասի «Պատարագ»-ը: Եվ, փառք Տիրոջը, ուսանողությունն ընդամառ գնաց մեր կոչին, և ցայսօր Ս. Առաքելոց եկեղեցում հնչում է միայն եռաձայն կոմիտասյան Պատարագ: Այս գործում իրենց մեծ նպաստը բերեցին մեր ավագ լսարաններից Արթուր (հիմա արդեն սարկավագ) Պետրոսյանը և իրենից հետո՝ ավելի կրթյալ երկու ուսանողներ:

Այսինքն, դպրանոցի սաների մասնակցությամբ ու նրանց ջանքերով էր, որ «Լուսավորիչ»-ը կյանքի կոչվեց: Ասել, թե «Լուսավորիչ»-ը պրոֆեսիոնալ երգչախումբ է, ճիշդ չի լինի: Ես կասեի պրոֆեսիոնալ ոչ թե արհեստավարժ, այլ՝ մասնագետ իմաստով, եթե այդպես կարելի է ասել: Որովհետև այդ փղաները հոգևոր երգի կրողներ են:

Այսինքն, նրանց երգը, բացի համերգային կամ սկավառակային տեսք ունենալուց, մշտապես հնչում է եկեղեցում: Եվ երգչախումբն էլ, ըստ էության, կոչված չէ սոսկ երգչախումբ լինելու համար, այլ ներքին կյանքի բարեփոխման մեծ խթան է: Դրանում համոզվում ես, երբ ամեն օր, ուշ երեկոյան, տեսնում ես նրանց համապետե փորձը: Այսպես, մեկ փարվա ընթացքում կարողացանք թողարկել լազերային սկավառակ՝ Կոմիտասի «Պատարագ»-ը, որը ձայնագրվեց Մայր Տաճարում Կանադահայոց թեմի առաջնորդ Տ. Հովնան արքեպս. Տերտերյանի հովանավորությամբ: Ձայնագրել ենք նաև շարականների ընդարանի, որի հրապարակմանը դեռ սպասում ենք: Աստուծո կամոք սա էլ դուրս կգա, և մտածում ենք այս գործը շարունակական դարձնելու մասին:

- Հայր Սուրբ, թերևս պատմե՞իք նաև դպրանոցին կից օժանդակ փնտրելու մասին:

- 2000 թ. դպրանոցին կից Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Հայաստանյան Կլոր Սեղան գրասենյակի գործուն մասնակցությամբ հաստատվեց մասմթերթների և կաթնամթերթների օժանդակ փնտրելու, որի նպատակն էր սեփական արտադրանքով բավարարել սննդի որոշ մասը: Այսօր փորձում ենք զարգացնել այդ փնտրելությունը և դարձյալ Կլոր Սեղանի աջակցությամբ ցանկանում ենք օժանդակ փնտրելությունը դարձնել մոդելային հաստատություն: Մենք չենք ուզում, սակայն, սոսկ սպառողական իմաստով մոտենալ այս գործին: Այդ փորձիկ օջախը՝ օժանդակ փնտրելությունը, լավագույն առիթ է գործնական կերպով արտահայտելու արարչագործության հանդեպ մեր պատասխանատվությունը: Եվ մեզ համար այն առաջին հերթին այդ նշանակությունն ունի և նոր միայն հանապազօրյա հացի ապահովման խնդիր է: Ուսանողությունը մասնակցում է փնտրելու աշխատանքներին, ինչն առավել ազնվացնում է նրանց: Այս փարի դպրանոցի դասավանդման ցանկում մտցված է նաև պայմանականորեն «կանաչ աստվածաբանություն» անվանված առարկան, որն իր բովանդակությամբ նշանակում է մարդու պատասխանատվությունը բնության, արարչագործության հանդեպ:

Հայր Սուրբ, առաջիկա ի՞նչ այլ ծրագրեր ունեք:

- Օգտվելով առիթից, ցանկանում են ընդգծել, որ մեր բոլոր ծրագրերն իրականացվել ու իրականացվում են դպրանոցի հիմնադիր Հոր՝ Վեհափառ Հայրապետի օրհնությամբ: Կա-
ցարանային նոր մասնաշենքի գործարկմամբ սրելով էլ գրադարանն ընդարձակելու հնարավորություն, և բնականաբար մեր ծրագրերից մեկն է՝ հնարավորության սահմաններում վերականգնել Սևանի հռչակված մատենադարանն ու փորձել ինչ-որ կերպ վերահաստատել այն բարի ավանդույթը, որ եղել է Սևանի վանքում իբրև գրչության միջնադարյան կարևոր կենտրոն: Կարծում եմ, սա մեծ լիցք, մեծ մղում ու նպաստ կլինի ուսանողության մրավորության ձևավորման համար:

Անցած փարի լույս քեսավ դպրանոցի «Ս. Առաքելոց» փարեգիրքը, որն իր մեջ բովանդակում է բացառապես ուսանողների գրվածքները՝ ուսումնասիրություններ, թարգմանություններ, քեղեկություններ դպրանոցի ներքին կյանքի մասին և այլն: Կամենում ենք փարեգրքի հրապարակումը դարձնել շարունակական, և արդեն երկրորդ համարը առաջիկայում լույս կտեսնի: Հրապարակել ենք նաև դպրանոցի մասին պատմող երկնգվյան (հայերեն, անգլերեն) բուկետ: Ցանկանում ենք այլ հրապարակություններ ևս իրականացնել, հիմնել նաև հրապարակչություն՝ «Ս. Կարապետ» անունով: Եվ Աստծո կամոք դա էլ կլինի:

ՆԵՂԻՆԵ ՄԿՐՏՁՅԱԼ